

باسمه تعالی

مدیریت آموزش و پرورش شهرستان خرم دره

کارشناسی گروه های آموزش عمومی

گروه آموزشی بخوانیم و بنویسیم

قواعد طرح سؤالات امتحانی

بهار ۱۳۸۹

امتحان باید تحقق هدف های آموزشی را در هر یک از مواد درسی ارزیابی کند. سؤالات امتحانی باید با محتوای مواد آموزشی سازگار باشد، توانایی و مهارت دانش آموزان را در سطوح مختلف هدف های تربیتی مورد سنجش قرار دهد. و از میان تمامی سؤالات ممکن در رابطه با هدف های رفتاری و محتوای هر درس به گونه ای انتخاب شوند که نمونه جامعی از آموخته های دانش آموزان را مورد سنجش قرار دهند.

آزمون تشریحی و کاربرد آن :

آزمون های تشریحی یا انشایی به آزمون هایی اطلاق می شود که پاسخ سؤالات آنها از یک پاراگراف تا یک انشاء یا مقاله کامل را شامل شود.

* قواعد تهیه سؤالات انشایی (گسترده پاسخ):

- ۱) سؤال را باید طوری تهیه نمود که به طور مستقیم به هدف مورد اندازه گیری مربوط باشد.
- ۲) سؤال را باید طوری نوشت که موضوع مهمی را مورد سنجش قرار دهد.
- ۳) صورت سؤال های انشایی باید، هم از نظر آیین نگارش و هم از نظر رسم الخط واضح و مشخص باشد.
- ۴) در تهیه سؤال های انشایی، از کاربرد کلمات «چه کسی»، «چه وقت»، «کجا ... (کلماتی که حکایت از اندازه گیری امور جزئی و کم اهمیت می نماید) باید پرهیز نمود.
- ۵) به پاسخ دهندگان حق انتخاب چند سؤال از میان تعدادی سؤال داده نشود.
- ۶) با نوشتن سؤالاتی که به جواب کوتاه نیاز دارند تعداد سؤالات افزایش داده شود.
- ۷) سؤالات انشایی با واژه ها یا عبارتی از این قبیل شروع شود. «مقایسه کنید»، «دلایل این امر را بنویسید»، «مثال های اصیل و ابتکاری این موضوع را ذکر کنید»، «چگونگی این امر را توضیح دهید، نتایج این رویداد را پیش بینی کنید ...
- ۸) استفاده از سؤالات انشایی را باید به هدف هایی محدود نمود که با سایر انواع آزمون ها به خوبی قابل سنجش نیستند.
- ۹) در سؤالاتی که برای سنجش توانایی ارزشیابی آزمون شونده تهیه می شوند از موقعیت های بدیع و تازه استفاده شود.

۱۰) سؤالات مربوط به مطالب و عقاید بحث انگیز باید از آزمون شونده بخواهد تا شواهد لازم را برای مستند کردن عقیده انتخابی خود بیان کند نه این که از او خواسته شود تا صرفاً عقاید مشخص خود را شرح دهد.

قواعد تهیه سؤالات محدود پاسخ :

۱) سعی شود هر سؤال مطلب مهمی را اندازه گیری کند.

۲) هر سؤال پیرامون موضوع مشخصی طرح شود.

۳) در مورد جواب های عددی، واحد مقیاس و میزان دقتی را که در محاسبات باید رعایت نمود مشخص گردد.

۴) در سؤالات محدود پاسخ کامل کردنی، تنها کلمات و عبارات مهم حذف شود.

۵) در سؤالات کامل کردنی آزمون های پیشرفت تحصیلی بیش از یک یا دو جای خالی منظور نشود.

۶) جای خالی سؤالات کامل کردنی حتی المقدور در قسمت آخر سؤالات قرار داده شود.

۷) در سؤالات کامل کردنی از کاربرد اشارات دستوری نامربوط و موارد دیگری که جواب سؤال را مشخص کند خودداری شود.

آزمون های عینی (چند گزینه ای، صحیح - غلط و جور کردنی):

آزمونی است که آزمون شونده برای جواب دادن به سؤالات آن نیازی به تهیه پاسخ و نوشتن آن در برگه آزمون ندارد بلکه پاسخ سؤالات به همراه آن به وسیله سازنده آزمون، تهیه و در اختیار آزمون شونده گذاشته می شود و آزمون شونده باید در مورد پاسخهای داده شده تصمیماتی اتخاذ نماید.

این نوع آزمون از آن جا به آزمون عینی معروف شده است که در تصحیح پاسخنامه آن نظر شخصی مصحح دخالتی ندارد و این کار به طور عینی (غیر ذهنی) انجام می شود.

آزمون های عینی برای اندازه گیری دانش و معلومات، بهترین نوع آزمون هستند آزمون های عینی به سه دسته چند گزینه ای، صحیح- غلط و جور کردنی تقسیم می شود.

* قواعد تهیه سؤالات چند گزینه ای و صحیح - غلط :

۱) هر سؤال طوری نوشته شود که یک موضوع مهم را اندازه بگیرد؛

۲) بیش از یک مطلب یا مسأله در هر سؤال گنجانده نشود؛

۳) سؤالات کاملاً روشن و واضح نوشته شود و از عبارات و کلمات قابل فهم آزمون شونده استفاده گردد؛

۴) از تکرار عبارات یکسان در گزینه های متعدد خودداری شود؛

۵) مطلب مورد سؤال به طور کامل در تنه سؤال (متن اصلی پرسش) آورده شود؛

۶) سؤال طوری نوشته شود که همه گزینه های آن به مطلب واحدی مربوط باشند؛

۷) سؤال باید طوری نوشته شود که پاسخ درست تنها پاسخ درست یا درست ترین پاسخ باشد؛

۸) برای اندازه گیری درک و فهم یا توانایی کاربرد اصول و مفاهیم، در آزمون شونده، از مطالب تازه و بدیع استفاده شود؛

۹) پاسخ های انحرافی طوری نوشته شوند که امتحان شوندگان بی اطلاع را به خود جلب کنند؛

۱۰) پاسخ های هر سؤال طوری نوشته شود که از نظر دستوری و جمله بندی مکمل متن سؤال باشند؛

۱۱) از به کار بردن اشارات نامربوط دستوری و ضمائیری که مرجع آن مشخص نیست خودداری شود؛

۱۲) تا حد امکان متن سؤال به صورت مثبت نوشته شود و از به کار بردن عبارات منفی خودداری گردد؛

۱۳) از نوشتن سؤالاتی که در آن متن سؤال منفی و پاسخ ها هم منفی است (منفی مضاعف) احتراز شود؛

۱۴) سؤالات مستقل از یکدیگر نوشته شود پاسخ یک مسأله نباید شرط لازم برای حل مسأله و یا تهیه سؤال بعدی باشد؛

۱۵) از طرح سؤالات گمراه کننده یا هدایت کننده پرهیز شود؛

۱۶) در طرح سؤالات از دو کلمه متضاد که یکی از آنها بهترین جواب سؤال است به عنوان پاسخ های انتخابی استفاده نشود؛

۱۷) طول پاسخ درست در سؤالات مختلف تغییر داده شود؛

۱۸) محل پاسخ درست در میان پاسخ های انحرافی بطور تصادفی انتخاب شود؛

۱۹) سؤالات آزمون طوری انتخاب شود که پاسخ درست هیچ یک از پرسش ها از روی متن و یا گزینه های پرسش های دیگر مستقیماً استنباط نشود؛

قواعد تهیه سؤالات جور کردنی :

سؤال جور کردنی نیز نوعی سؤال چند گزینه ای است با این تفاوت که چند سؤال در برابر چند پاسخ قرار می گیرد و آزمایش شونده باید تعیین کند کدام پاسخ به کدام سؤال مربوط است.

۱) تعداد پاسخ ها باید بیش از سؤالات باشد و بالعکس؛

۲) سؤال ها و پاسخ ها باید حتی المقدور کوتاه و خلاصه نوشته شوند؛

۳) پرسش ها و پاسخ ها باید طوری نوشته شوند که ترتیب قرار گرفتن هر پاسخ با توجه به ترتیب سؤال ها به طور تصادفی و نامنظم باشد.

۴) سؤالات و پاسخ های مربوط به هر پرسش باید با یکدیگر هم جنس باشند؛

تذکر: توانایی های ذهنی و مهارت هایی که با سؤالات چند گزینه ای و جور کردنی می توان سنجید، دانش، درک و فهم، کاربرد و تجزیه و تحلیل می باشد، سؤالات جور کردنی معمولاً در پایان یک دوره یا ترم و گاه در پایان یک فصل کتاب یا یک بحث درس به دانش آموزان داده می شود.

فریبابایی

اردیبهشت ۸۹